

*THE FORMING OF THE SCIENTIFIC COMMUNICATIVE BASES IN FOREIGN LANGUAGE
OF MASTERS*

The article deals with the problem of forming scientific communicative bases by communicative method in the process of teaching the competitor's for holder of a master's degree, the terms communication and communicative competence are specified, the advanced teacher's experience is analyzed.

Key words: scientific communication, communicative competence, foreign language.

УДК 37.035.3

Гаврилюк Г.М.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ТРУДОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ШКОЛЯРІВ

У статті розкриваються найбільш характерні психолого-педагогічні проблеми учасників навчально-виховного процесу, пов'язані з якісною реалізацією проектно-технологічної діяльності у трудовій підготовці школярів.

Ключові слова: проект, проектна технологія, проектно-технологічна діяльність, характерні проблеми проектно-технологічної діяльності вчителів та учнів, трудова підготовка.

Сучасний розвиток науково-технічного прогресу започаткував появу високих технологій у виробництві, що зумовлюють творчо-технічну працю. Відтак, вплив сучасних технологій на всі сфери життя людини дає змогу дослідникам кваліфікувати сучасний етап розвитку суспільства як технологічну цивілізацію, технічне суспільство, час технологічних революцій, вік технологічної культури тощо. Тому підготовка фахівців до праці на виробництві з високими технологіями передбачає розвиток у них творчо-технічних здібностей.

Зважаючи на те, що трудова підготовка таких фахівців розпочинається зі школи, то державним стандартом базової і повної середньої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 14.01.2004 р. № 24 передбачено введення освітньої галузі "Технологія", основною метою якої є формування технічно та технологічно освіченої особистості, підготовленої до життя та активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства, набуття школярами життєво необхідних знань та вмінь і навичок ведення домашнього господарства й сімейної економіки, основних компонентів інформаційної культури учнів, забезпечення умов для їх професійного самовизначення, вироблення в них навичок творчої діяльності, виховання культури праці, здійснення допрофесійної та професійної підготовки за їх бажанням і з урахуванням індивідуальних можливостей.

Відтак, мета і завдання технологічної підготовки школярів на сучасному етапі визначаються необхідністю пришвидшеного соціально-економічного розвитку країни, передовсім її переробних галузей із використанням високих виробничих технологій, а також якісної підготовки кваліфікованих робітників та інженерно-технічних кадрів [2, с.7].

На нашу думку, одним із небагатьох предметів шкільної програми, який через активну практичну діяльність знайомить учнів із різними виробничими технологіями, є трудове навчання. Ця дисципліна має на меті не лише навчати дітей запам'ятовувати і відтворювати техніко-технологічні знання та прийоми роботи інструментом, а й застосовувати такі знання та вміння на практиці – через розв'язання творчих завдань (виконання навчальних і творчих проектів), формування відповідного досвіду. З іншого боку, необхідність ознайомлення з різновидами технологічної обробки матеріалів зумовлена соціальною роллю трудової

підготовки школярів, що полягає у забезпеченні пропедевтичної готовності молоді до раціонального розподілу суспільством трудових ресурсів і активної участі у постійно обновлюваних виробничих процесах.

Одним із провідних напрямів реалізації змісту трудового навчання є проектно-технологічна діяльність. В основі проектного підходу лежить розвиток пізнавальних навичок, унікальності та самобутності кожного школяра, його творчого мислення, пізнавальної самостійності, наполегливості, творчості, спрямованості на кінцевий результат, уміння самостійно конструювати свої знання і орієнтуватися в інформаційному просторі, що дозволяє кожному учневі будувати власну освітню траєкторію [3, с.2].

Проблемам застосування проектно-технологічної діяльності на уроках трудового навчання присвячена значна кількість наукових праць. Історіографію методу проектів простежуємо у працях П.Архангельського, Д.Дьюї, В.Ігнат'єва, В. Кіпатрика, Є Коллінгса, М.Крупеніна Н.Крупської, Б.Левітана, С.Редді, С.Шацького, В.Шульгіна та ін.

Загальні основи проектування розглядалися в працях Т.Антонюка, В.Безрукової, В.Бондаря, О.Киричука, А.Лігоцького, Ж.Тощенко, Є.Полат. Окремі питання використання методу проектів на уроках трудового навчання відображено в дослідженнях Н.Борінець, С.Дятленко, О.Коберника, Г.Кондратюка, Н.Крилової, Н.Матяш, О.Новікова, Л.Оршанського, М.Ретівих, В.Сидоренка, В.Симоненко, М.Павлової, А.Терещука, С.Ящука тощо.

В Україні досвід проектного навчання не є принципово новим, але має достатньо проблемних питань, пов'язаних із методикою навчання школярів проектуванню.

Мета статті полягає в дослідженні психолого-педагогічних проблем, які виникають при організації проектно-технологічної діяльності у трудовій підготовці учнів загальноосвітніх шкіл.

Аналіз нормативних документів, наукових праць з теми дослідження, шкільної практики, а також власний досвід дозволив виокремити проблеми, з якими стикаються вчителі трудового навчання при реалізації проектно-технології, а саме:

- неприйняття педагогами введення будь-яких педагогічних інновацій, або ж острах перед новітніми педагогічними технологіями;
- дефіцит теоретико-методичних знань та умінь щодо упровадження проектно-технологічного підходу в трудову підготовку школярів;
- небажання, в більшості випадків, учителів-практиків поглиблювати та вдосконалювати свої професійні якості;
- відсутність систематизованих практико-орієнтованих об'єктів праці (альбомів, банку проектів, каталогів тощо), які підходять для проектування. Власне у теперішній час реалізація проектно-технологічної діяльності відбувається на об'єктах праці, які в більшості випадках, для цього не придатні або ж мають репродуктивний характер;
- недостатня сформованість у вчителів професійних знань щодо вибору актуальних тем проекту, а разом із тим – об'єктів проектування, які б були доступні для їх місцевості та якомога краще враховували матеріально-технічну базу шкільних майстерень;
- невпевненість у результатах та наслідках професійної діяльності;
- не всі вчителі (особливо в сільській місцевості) мають достатню можливість використовувати сучасні інформаційні технології як для самоосвітньої діяльності, так і для якісного проведення уроків;
- низький рівень володіння інформаційно-комунікаційними технологіями.

Окрім того, однією з нагальних проблем вважаємо не достатньо чітку, оперативну і злагоджену роботу між учителями трудового навчання та районними (міськими) методичними кабінетами відділів освіти і інститутами післядипломної освіти педагогічних кадрів. Неналежний методичний супровід проектного навчання в районах (містах) також значною мірою впливає на якісну реалізацію проектно-технологічної діяльності. Підготовка та проведення тренінгів, організація "круглих столів", предметних дискусій із актуальних питань теорії і методики трудового навчання, які б задовольняли попит педагогів, а також

районні (міжрайонні), обласні семінари та наслідки участі в них повинні відображати потреби учасників навчально-виховного процесу, після опрацювання та узагальнення яких доцільно створювати методичні рекомендації, друкувати статті у фахових виданнях, проводити майстер-класи для вчителів, випускати різноманітні практико-орієнтовані дидактичні збірки, організовувати конкурси на кращі проектні вироби, виготовлені учнями, в тому числі створювати баки ідей (альбоми, каталоги) об'єктів проектування, розміщувати їх за потреби на сайтах в мережі Інтернет, роблячи тим самим доступним означене для широкого кола користувачів.

Також, однією з проблем якісної реалізації проектного навчання є те, що адміністрація навчальних закладів не зовсім чітко уявляє собі сутність та зміст трудового навчання на існуючому етапі реформування предмета, маючи в переважній більшості застарілі відомості і погляди на зміст предмета та вимоги до його викладання. Як наслідок, учителі трудового навчання не мають повноцінної можливості працювати із учнями в комп'ютерному класі. Крім того, адміністрацією не на достатньому рівні проводиться цілеспрямована робота щодо комплектації шкільних майстерень інструментами, матеріалами та обладнанням (у тому числі інформаційно-комунікаційним) для якісної реалізації проектної діяльності.

Разом із тим, протидія, а інколи інертність і байдужість учителів до введення новітніх педагогічних технологій у практику діяльності масової школи значною мірою пояснюються складними соціально-економічними умовами життя. Відсутність належної заробітної плати, проблеми, пов'язані із веденням домашнього підсобного господарства, інші життєві негаразди, що викликані соціально-економічними проблемами в державі, – все це більшою або меншою мірою негативно впливає на результативність застосування сучасних педагогічних технологій.

Так, за дослідженнями О.М.Коберника, 43,6% учителів загальноосвітніх шкіл на запитання: "Чи впливають Ваші життєві проблеми на результативність упровадження проектної технології?" дали стверджувальну відповідь. При цьому вони зазначають, що в них практично немає вільного часу, щоб займатися самоосвітою, глибоко і всебічно аналізувати результати своєї роботи, організовувати навчальний процес із використанням найефективніших форм і методів. Весь їх вільний час іде на працю в підсобному господарстві, пошуки додаткових джерел матеріального забезпечення сім'ї. Складні економічні умови життя педагогів значною мірою впливають на самопочуття, психіку, духовність, задоволеність життям та педагогічною діяльністю, хоч частина з них і прагне працювати на рівні сучасних вимог [4, с. 3].

Із іншого боку не менш важливого значення набуває проблема підготовки випускників навчальних закладів, які в майбутньому будуть готові до творчої діяльності на перетині різних галузей знань та видів праці. Як зазначалось вище, провідним напрямом реалізації нового змісту трудового навчання є проектно-технологічна діяльність, яка інтегрує всі види сучасної діяльності людини від появи творчого задуму до реалізації готового продукту. Проектно-технологічний підхід є прогресивним методом навчання, що дає можливість реалізувати варіативність у змісті трудової підготовки, тобто уникнути жорсткої регламентації наповнення змісту навчальної діяльності учнів, врахувати їх індивідуальні особливості та розкрити творчий потенціал. Але виконувати означене учні можуть не в повній мірі, тому що в процесі проектно-технологічної діяльності у них також виникають певні труднощі, які створюють перепони для подальшого творчого розвитку особистості та є актуальною проблемою сучасної трудової підготовки школярів і потребують нагального вирішення.

Серед найбільш характерних для учнів проблем виділяємо наступні:

- не сформованість потреби у трудовій діяльності;
- не усвідомлення значущості проектного завдання;
- не чітке розуміння мети і завдань проекту;
- низький рівень знань учнів та, як наслідок, обмежена самостійна працездатність;

– відсутність можливості одержувати необхідну інформацію для продуктивної реалізації проекту;

– індивідуальні психолого-фізіологічні особливості учнів, які негативно впливають на результат роботи над проектом (невміння творчо мислити; недостатній рівень або відсутність навичок міжособистісної комунікації; зневіра у власних силах, острах бути висміяним та ін.);

– хибні уявлення щодо практичної діяльності на уроках трудового навчання. Адже значна кількість учнів (іноді керуючись позицією батьків) вважає, що на уроці трудового навчання вони повинні тільки працювати з інструментами та обладнанням, а не “думати головою”, тобто здійснювати активну мозкову діяльність, працюючи над основними етапами проектування, при цьому створюючи портфоліо творчого проекту;

– не сформованість в учнів основних елементів культури праці.

Під час аналізу характерних психолого-педагогічних проблем учасників навчально-виховного процесу щодо реалізації проектно-технологічної діяльності в трудову підготовку школярів та виокремлення нами найбільш суттєвіших, було встановлено, що уникнути їх негативного прояву можливо за умови чіткого планування вчителем своєї роботи, знання учнів класу, їх індивідуальних особливостей, стилю пізнавальної активності, рівня готовності до виконання проектних завдань.

Для максимальної ефективності проектно-технології та недопущення появи розглянутих вище проблем, учителю трудового навчання потрібно: здійснювати особистісно орієнтований підхід до учнів; формувати в них навички самостійної творчої діяльності; створювати ситуації успіху; органічно поєднувати урочну та позаурочну трудову діяльність, пов'язану з проектуванням та виготовленням різноманітних виробів.

Педагог має чітко спланувати свою діяльність та заздалегідь підготуватися до якісної реалізації проектного навчання, а саме:

1. Визначити тему та основний об'єкт проектування, які б були актуальними та доступними для реалізації у певній місцевості, якомога краще враховували матеріально-технічну базу шкільних майстерень та індивідуальні особливості учнів.

2. Підібрати завдання, враховуючи при цьому не тільки психолого-фізіологічні особливості учнів, а й дидактичну значущість завдань.

3. Передбачити шляхи реалізації ефективного методичного супроводу проекту, а також форм його реалізації.

4. Продумати критерії оцінювання основних етапів проектування, терміни їх виконання та форму презентації (захисту) проекту.

Окрім того, слід зазначити, що вчитель трудового навчання повинен мати відповідну теоретичну підготовку, вміти організовувати проектно-технологічну діяльність учнів; правильно організовувати та проводити різні типи уроків; безпомилково визначати мету і завдання для учнів; обирати адекватні засоби, форми і методи трудового навчання; мати професійну ерудицію; здійснювати творчий підхід у вирішенні конструкторсько-технологічних завдань проектування [4, с. 5].

Відтак, уміння користуватися методом проектів є показником високої кваліфікації вчителя, рівня його методичної підготовки. Успішність та ефективність проектування забезпечується за умови правильної та послідовної, організаційно спланованої роботи вчителя і учнів, в основі якої лежить логічна послідовність дотримання етапів виконання проектів [3, с. 5].

Отже, при організації проектно-технологічної діяльності у трудовій підготовці учнів загальноосвітніх шкіл виникає чимало психолого-педагогічних проблем, які негативно впливають на її ефективність. Пошуку шляхів їх подолання можуть бути присвячені подальші наукові пошуки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сидоренко В. До питання про сутність технології / Віктор Сидоренко // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2011. – №2. – С. 3-7.

2. Оршанський Л. До проблеми технологічної підготовки школярів у сучасних умовах / Леонід Оршанський // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2011. – №3. – С. 7-9.
3. Сидоренко В. Проектний підхід і вимоги до вчителя / Віктор Сидоренко // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2011. – №9. – С. 3-5.
4. Коберник О. Сучасні проблеми впровадження проектно-технології на уроках трудового навчання / Олександр Коберник // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2011. – №3. – С. 3-6.

Гаврилук Г.М.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧЕСКІЕ ПРОБЛЕМЫ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ТРУДОВОЙ ПОДГОТОВКЕ ШКОЛЬНИКОВ

В статье раскрываются наиболее характерные психолого-педагогические проблемы участников учебно-воспитательного процесса, связанные с качественной реализацией проектно-технологической деятельности в трудовой подготовке школьников.

Ключевые слова: проект, проектная технология, проектно-технологическая деятельность, характерные проблемы проектно-технологической деятельности учителей и учеников, трудовая подготовка.

Gavriliuk G.M.

PSYCHOEDUCATIONAL PROBLEMS OF PROJECT-TECHNOLOGICAL ACTIVITY ORGANIZATION

In labour training of schoolchildren In the article the most typical psychoeducational problems of participants of teaching and educational process are disclosed, related to high-quality realization of project-technological activity in labour training of schoolchildren.

Key words: project, project technology, project-technological activity, typical problems of project-technological activity of teachers and pupils, labour training.

УДК 378.016:33]:51.041

Данильчук О.М.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З МАТЕМАТИКИ

У статті розглядаються компоненти готовності студентів економічних спеціальностей до самостійної роботи з математики; наводяться результати контрольних зрізів, що свідчить про ефективність залучення студентів до самостійної роботи з даної навчальної дисципліни.

Ключові слова: самостійна робота, студенти економічних спеціальностей, контрольні роботи, студенти контрольних груп, студенти експериментальних груп.

На сучасному етапі розвитку вищої освіти, коли навчальний процес у ВНЗ орієнтований на збільшення кількості засвоєних знань, на формування способів пізнавальної діяльності, найбільш актуальним є пошук нових засобів і форм організації цього виду діяльності, зокрема організації самостійної роботи зі студентами.

Одним із найважливіших напрямів реорганізації навчального процесу у вищій школі є посилення значущості самостійної роботи студентів. Самостійна робота, як цілеспрямована пізнавальна діяльність студентів, присутня в усіх формах і методах організації навчального процесу у ВНЗ. Керівництво самостійною роботою може бути як безпосереднім, так і опосередкованим. Кожний з вказаних видів керівництва характеризується особливостями стимулювання, планування, організації, контролю і обліку, а також корегування, управління самостійною роботою.